క్రొత్త విలువల బ్రతుకు

రాజా, నేను అప్పచెల్లెళ్ళ బిడ్డలము. రాజాకు తల్లి చిన్నప్పుడే చనిపోయింది. తండ్రి పదిసంవత్సరాలు వచ్చాక గతించాడు. తల్లి తండ్రులు లేని రాజా అంటే జాలి అభిమానం కలిగి మా పేరిశాస్త్రి మామయ్య తనదగ్గరకు తీసుకుని విద్యాబుద్ధులు చెప్పించసాగారు.

మా మామయ్య, నేను, రాజా, ఒకేఊళ్ళో ఉంటుండడం వల్ల రాజాకు, నాకు, బంధుత్వమటుంచి స్నేహంబాగా పెరిగింది. వయస్సులో ఒక సంవత్సరంతేడా ఉన్నా ఇద్దరంఎంతో కలిసిమెలిసి ఉంటూం డేవాళ్ళం. వీధుల్లో ఆటలాడుకోడం, బడికి వెళ్ళి చదువుకోవడం, సినీమాలకు వెళ్ళడం మొదలైన ప్రతీవిషయంలోనూ మేమిద్దరం కలిసి ఉండేవాళ్ళం.

రాజా మా కుర్రాళ్ళందరిలోనూ చాలా బుద్ధిమంతుడని ప్రతీతి. ప్రొద్దున్నే సూర్యోదయం కాకుండా లేచి, స్నానంచేసి, తలదువ్వుకుని ఉతికిన లాగూ చొక్కా తొడుక్కుని, పుస్తకాలు చదువుకునే వాడు. రాజా భోజనానికి పిలవగానే భోంచేసి, తిన్నగా స్కూలుకు వెళ్ళి, సాయంత్రం ఆటలు ఆడుకుని, ఏడుగంటలు కాకుండా యింటికి వచ్చి భోంచేసి చదువుకుని పడుకోడం రాజాకు నిశ్చిత దినచర్యగా ఉండేది. ఇంట్లో మామయ్య, అత్తయ్యచెప్పిన పనులు అతి జాగ్రత్తగా చేస్తూండేవాడు. మామయ్యఅంటే చాలా భయభక్తులుగా ఉండేవాడు. నేను చిన్నప్పుడు బాగా అల్లరిచేస్తూ, ప్రతి నిమిషం ఎవరో ఒకరితో కజ్జాకు కాలు దువ్వుతూ దెబ్బలు తగుల్చుకుని యింటికి వస్తూఉండడం, రోజూ మానాన్న అమ్మ నన్ను తిడుతూండడం సహజంగా జరిగేవి.

చదువులో కూడా రాజాకే ఎప్పుడూ మంచిమార్కులు వచ్చేవి. నేను ఆషామాషీగా ఏదో ప్యాసయ్యేవాడిని.

వయస్సు వచ్చినకొద్దీ రాజాలో వినయం, నమ్రత, పెద్దలంటే గౌరవం మరీ ఎక్కువైయాయి. రాజాకు తండ్రి నాల్గెకరాల మాగాణి భూమి వదిలి వెళ్ళాడు. దానిమీద వచ్చే ఆదాయం పేరిశాస్త్రి మామయ్య జాగ్రత్త పెడుతూ రాజాకు ముందు కుపకరించేలా చేదామనే ఉద్దేశ్యంతో వుండేవాడు. అందుచేత డబ్బు అట్టే ఖర్చు పెట్టకుండా సామాన్యమైన దుస్తులు కొని రాజాకు యిచ్చేవాడు. పల్లెత్తుమాట ఎదురాడకుండా ఏదో బట్టకట్టుకుని, ఏదో భోంచేసి; చీకూచింతా లేకుండా రాజా కాలక్షేపం చేసేవాడు.

రాజా నేనూ కలిసి మాబంధువర్గంలో ఎవరికి కనిపించినా రాజాను పొగడడం నన్ను తిట్టడం జరిగేది. నేను మావాళ్ళతిట్లు అంత లెక్క చేసేవాణ్ణి కాదు. రాజా తన పొగడ్తలగురించి ఏమనుకొనేవాడో తెలియదు కాని, పైకి నవ్వుతూ మౌనంగా వుండేవాడు.

"మారాజా అంత బుద్ధిమంతుడు మరొకడు లేడండి. వాడిగొడవ వాడికే కాని ఒకళ్ళ జోలిసొత్తు వాడికక్కర్లేదు. పాపం! వాళ్ళ నాన్న అమ్మ బ్రతికుంటే ఎంతో సంతోషించేవారు" అంటూ జాలిగా పేరిశాస్త్రి మామయ్య మా ఎదురుగా ఎప్పుడైనా స్నేహితులతో అంటుండేవాడు. రాజా యీమాటలు వినగానే కళ్ళు చెమర్చి ఏడ్వడం నేను చాలాసార్లు చూశాను. చనిపోయిన తల్లితండ్రులమీది మమకారంతో అలా ఏడ్చేవాడనుకునేవాడిని.

ఆస్తిపాస్తులలో మాయిద్దరికీ ఎక్కువభేదం లేకపోవడంవల్ల, రాజా మంచి నడవడిక చూసి మా పేరిశాస్త్రి మామయ్య, రాజాను

అల్లుడిగా వరించాడు. మా మామయ్య కూతురు అనసూయ నిజంగా చాలా అందంగా ఉంటుంది. గుండ్రంగా పసుపుపచ్చని ఆమె ముఖంలో మిలమిల మెరిసే ఆమె కండ్లు దూరాన్నుంచి చూస్తే, పచ్చని సూర్యకాంత పుష్పంమీద రెండు గండు తుమ్మెదలు వాలినట్లుండేవి. మా అందరితో సరదగా కబుర్లు, కథలు చెబుతూ, కేరింతాలు కొడుతూ, చిలిపిగా నవ్వుతూండేది. అనసూయ అంటే నాకంటె మా అమ్మకు వెర్రి అభిమానం. మా పేరిశాస్త్రి మామయ్యను అనసూయను నాకిచ్చి పెండ్లి చెయ్యమని బలవంత పెట్టింది. మా మామయ్యకు ఇష్టంలేక పోయింది: మా అమ్మకు కోపంవచ్చి మూతి ముడుచుకుంది.

రాజాకూడా అనసూయ అంటే చాలా ఆప్యాయత చూపించేవాడు. వారి అన్యోన్యంచూచి అందరూ అనుకునేవారు, వీళ్ళిద్దరికీ పెళ్ళి అవుతే చిలకా గోరింకల్లా వుంటారని. అనసూయకూడా రాజానే పెళ్లి చేసుకోవాలని కోరుతున్నట్లు నాచెవినిపడింది. అంతటితో అనసూయ మీద నాకు అభిమానం తగ్గకపోయినా, నా భార్య కాదనే నిరాశ మాత్రం కలిగింది.

రాజా మొదటి తరగతిలోను, నేను మూడవ తరగతిలోను బి. ఏ. ప్యాసయ్యాము. ఆయేడే రాజాకు పెండ్లి చేసేస్తానని మా పేరిశాస్త్రి మామయ్య పట్టుపట్టాడు. పెద్దలందరూ సరే అనడం, లగ్ననిర్ణయం జరిగిపోయింది.

పెళ్ళిసన్నాహాలన్నీ చేశారు. బంధువర్గం క్రమంగా విడుదుల ప్రవేశిస్తున్నారు. అంతా కోలాహలంగా ఉంది. నేనుకూడా మామయ్యకు పెళ్ళి ప్రయత్నాలలో తోచినసహాయం చేస్తున్నాను. ఆరోజు తెల్లవారుఝామున ముహూర్తం. తెల్లవారే ముందు ఎలాగా నిద్ర ఉండదని, రాజాకు భోజనంపెట్టి పడుకోమన్నారు రాజా తన పడకగదిలోకివెళ్ళి పడుకున్నాడు.

ముహూర్త సమయానికి రాజాను లేపుదామని అతనిగదిలోకి వెళ్ళాను. అతను అక్కడ లేడు. కాలకృత్యాలు తీర్చుకోడానికి బయటికి వెళ్ళేడేమో అని అరగంటదాకా చూశాను. అప్పటికీ అతను తిరిగి రాలేదు. ఏమి తోచక ఇటూ అటూ తిరిగి అతని ప్రక్క మీద వాలాను చిరాకుగా. చేతికిఏదో కాగితం తగిలింది. విప్పిచూశాను, అర్థమయింది. రాజా వెళ్ళిపోయాడు. వెళ్ళిపోయాడు ఎక్కడికో!

రాజా వింత ప్రవర్తన అందరికీ ఆశ్చర్యం కలిగించింది. ఈ ముహూర్తం ముందు ఏంచేయాలో ఎవరికీ అర్థంకాలేదు. అతనిప్రవర్తన వల్ల పెండ్లి కావలసిన అనసూయ ముందు జీవితం దెబ్బతింటుందేమో అన్న భయం కల్గింది, పేరిశాస్త్రి మామయ్యకు. పైగా ముహూర్తం ముందు పరారి అయిన రాజా తన ప్రతిష్ట భగ్నం చేయడానికి లేచి పోయాడన్నంతరోషం వచ్చింది మామయ్యకు. మరో ఉపాయంతోచక తిన్నగా మా అమ్మదగ్గరకు వెళ్ళాడు మామయ్య. అనసూయ జీవితం, తన గౌరవం, కాపాడమని ఆమెను ప్రాధేయ పడ్డాడు. ఈ పరిస్థితులు యిలా విషమించినందుకు అమ్మ సంతోషించింది. మామయ్య యీ లగ్నంనాడు తన పరువు నిలబెట్టమనినన్ను ప్రాధేయ పడ్డాడు. కళ్లనీళ్ళు గ్రుక్కుకుంటూ బాధగా, వలవల వాపోతున్న అనసూయను చూశాను. ఆమెకేమైనా అభ్యంతరం ఉందేమో అని అడిగాను. మౌనంతో ఆమె అంగీకారం సూచించింది. రాజా బదులు, నేను పెండ్లికొడుకుగా మారడానికి ఒప్పుకున్నాను. ఆ లగ్నానికే నాకూ అనసూయకూ పెండ్లి అయిపోయింది. చుట్టూ ఉన్న తూతూ బాకాలు, బాజా భజంత్రీలు, పురోహితుల మంత్రాలు చెవులు బ్రద్దలయ్యేటట్లు ప్రతిధ్వనిస్తున్నా, అనసూయ కన్నీటిలోంచి నాకురాజారూపే కనిపించాడు. అతనిమాటలే వినిపించాయి. అసలు రాజా ఎక్కడికి వెళ్ళిపోయాడు?

ఎందుకు వెళ్ళిపోయాడు? అనే ప్రశ్నలతో బాధపడుతున్న నాకు నా పెండ్లి ఎట్లాజరిగిందీ నాకేమి తెలియలేదు.

కాలప్రవాహంలో పది సంవత్సరాలు దొర్లిపోయాయి. నేను కంట్రాక్టరుల కంపెనీలో ఒక ఎకౌంటెంట్ గా స్థిరపడ్డాను. హైదరాబాదు బదిలీ అవుతే, అనసూయ, నేనూవచ్చి, కాపురం పెట్టాం. అప్పటికే నాకు ఇద్దరు ఆడపిల్లలు పుట్టారు. చిన్నప్పటి చలాకీ, అల్లరి, కేరింతాలు అణగిపోయి జీవితంలోని సమస్యలతో తీవ్రంగా సతమతమౌతున్నాను. పెద్దలంటే గౌరవం, ఆఫీసర్లంటే హడలు, స్నేహితులంటే మర్యాద, బంధువులకు సత్కారాలు, భార్యాబిడ్డలమీద అభిమానం మొదలైన లక్షణాలన్నీ నాలో వ్యాపించి స్వతంత్రబుద్ధి నశించి, ఒక కరడుకట్టిన బండరాయిలా మారిపోయింది బ్రతుకు.

అడపా దడపా ఆలోచనలమధ్య ఒక్కొక్కసారి నాకూ, అనసూయకు, రాజా జ్ఞాపకం వచ్చేవాడు. కాని మా బంధువర్గమంతా అతను చనిపోయాడన్నట్లే భావిస్తూ పూర్తిగా అతన్ని మర్చిపోయారు. మా పేరిశాస్త్రి మామయ్యే రాజా కొద్ది ఆస్తి జాగ్రత్తగా తన సంసారానికి వినియోగించుకొంటున్నాడు. ఈ పది సంవత్సరాలలో రాజా ఎక్కడవున్నది ఏంచేస్తున్నది. ఒక్క ఉత్తరమైనా లేదు.

ఆఫీసుపని ముగించుకుని ఒకరోజు సాయంత్రం కాస్త వేడికాఫీ సేవిద్దామని తాజ్ మహల్ హొటలులో ప్రవేశించాను. ఆఫీసరుగారి చిరాకు, యింటిదగ్గర అమ్మాయిల సుస్థి, అనసూయచాకిరీ బాధ, చాలీ చాలని జీవితంతో నగర జీవితం, నాలో గిరున తిరిగిపోతున్నాయి. ఈ అతుకుల బొంత జీవితానికి ఎక్కడా అంతూదరి కనిపించటం లేదు. తరతరాల గుమస్తాల కుటుంబంలో పుట్టి అదేపద్ధతిలో నడుచుకుంటున్న నా

జీవితం యింతకన్న ఉత్కృష్టస్థానం పొందుతుందన్న ఆశ సన్నగిలి చాలాకాలమైపోయింది. చెరుకుపిప్పిలాగ జీవితంలో మధురత్వంపోయిన బాధతో ఏదో గ్రుక్కెడు కాఫీ గొంతుకలో పోసుకుంటున్నాను.

నాఎదురుగా కుర్చీలో ఠీవిగా స్పెన్సరు చుట్ట కాలుస్తూ, ఫెల్టు హేట్ పెట్టుకుని, సిల్కు బుష్‌కోటు, వులెన్ ఫాంటుతో, మెరుస్తూ మధ్య వయస్సుమనిషి ఒకాయన కూర్చున్నాడు. నా ఆలోచనల తలదిమ్ము ఆసమయంలో అటువంటి ధనికుణ్ణిచూడడమంటేనే అసహ్యం, అవమానం, కలిగించింది. ఆ మనిషిని తేరిపారి చూడడానికి జంకాను, సెర్వరు బిల్లు యిచ్చాడు. నాచెయ్యిముందుకు రాకముందే ఆకుర్చీలో కూర్చున్న మనిషి నాబిల్లుతీసుకున్నాడు. ఒక్కసారి ముఖమెత్తి ఆశ్చర్యంగా చూశాను.

'రాజా!' అప్రయత్నంగా నోరు ఆవలించాను రాజా ఆకారంలో ఎక్కువమార్పేమీలేదు. చిదానందంగా నవ్వుతూ చుట్టపొగలు మేఘాలుగా విరజిమ్మేడు రాజా.

"నువ్వు యిక్కడికి ఎలావచ్చావు?" యిద్దరం ఒకేసారి ప్రశ్నించుకున్నాం, ఆ ప్రశ్నకు సమాధానాలు వెతుక్కుంటూ, యిద్దరం ఒకే సారి నవ్వుకున్నాం.

"తే తర్వాత చెప్తాను" అంటూ రాజా నాబిల్లు చెల్లించి బయటికి తీసుకువచ్చాడు, నాబుజంమీద చెయ్యివేసి హృదయానికి అదుముకుంటూ·

రాజా చేసైగతో బర్రున ఒక టాక్సీవచ్చి మాముందు ఆగింది. ఇద్దరంలోపల కూర్చున్నాం. విద్యుద్వేగంతో కారు పరుగెత్తింది.

"ఈవేళ చాలా సంతోషంగాఉంది రాజా. నిన్నుకలుసుకోవడం చాలా చిత్రగా ఉంది.

"మామయ్యా, మీఅమ్మ, నాన్న, అందరూ కులాసా?"

"ఆ. అనసూయ ఇక్కడేవుంది" మాయిద్దరికీ పెళ్ళిఅయింది.

"అవుతుందని తెలుసు".

"రాజా! ఇంత కాలం ఎక్కడున్నావు? ఏంచేస్తున్నావు?"

"త్వరలో చూద్దువుగానిగా! నేనుండేచోటికే వెడుతున్నాము!"

"అసలు ఎందుకు వెళ్ళిపోయావు రాజా ఆరోజు రాత్రి! నాకు చాలా బాధ అనిపించింది."

ఒక చిరునవ్వు నవ్వేడు రాజా.

కారు చార్‌మినార్‌వద్ద ఆగింది. రాజా నేను కారుదిగాము.

రాజా నడుస్తుంటే నేను అతన్ని అనుసరించాను. సందులు గొందులు దాటి ఒకపాడైన, శిధిలమైన గోడలమధ్యవున్న పెంకుటింటికి వెళ్ళాము.

ఆయింటి ఆవరణలో అడుగుపెట్టగానే, జిడ్డుముఖంతో పీచుగెడ్డం వేళ్ళాడించుకుంటూ గళ్ళలుంగీ కట్టుకుని, హుక్కా పీలుస్తున్న సాహెబు, ఎర్రని చింతనిప్పుల్లాంటి కళ్ళతో మీసాలు మేలివేసుకుంటూ ఆలోచిస్తూ కూర్చున్ననల్లటి ఆసామీ, సినీతారల బుష్‌కోటు తొడుక్కుని గిరజాల జుట్టుతో, సిగరెట్టుదమ్ములు కొడుతూ ప్రక్కింటి స్త్రీలవైపు ఓరకంటి చూపులుచూసే షోకేలా నన్ను ఎగా దిగా చూడసాగారు.

లోపల ఒక గదిలోకి తీసుకువెళ్ళాడు రాజా.

"ఇదే నేనుండేచోటు" అంటూ నవ్వుతూ కోటు విప్పుకున్నాడు రాజా.

రాజా ఆకారం, దుస్తులు చూడగానే నాకన్న చాలా ధనికుడై ఎంతో పెద్ద భవనాలలో నివసిస్తున్నాడనుకున్నాను. కాని ఆదుర్గంధ పూరితమైన ఆ చిన్న గదుల్లో వుంటూండడం నాకు చాలా ఆశ్చర్యం కలిగించింది. ఒకమూల సిగరెట్టు ముక్కలు, మరొకచోట బీరుసీసాలు, మరొకచోట పేక ముక్కలు. ఇంకొకమూల మాసిపోయి వేళ్ళాడే దుస్తులు, అన్నీ చిందరవందరగా పడిఉన్నాయి. ఆ వాతావరణం నాకు చాలా వెగటుగా తోచింది. ముఖంచిట్లించుకుని ముక్కు మూసుకున్నాను.

"ఇటువంటిచోట్ల ఉండడం నీకుముళ్లమీద కూర్చున్నట్లుండవచ్చు. కాని యిల్లాంటి దుర్గంధ వాతావరణాల్లోనే కొన్ని కోట్లమంది యీ ప్రపంచంలో బ్రతుకుతున్నారు" అన్నాడు రాజా.

కాదని ఎవరనగలరు?

"ఒక్క నిమిషం ఓపికపట్టు; ముఖంకడుక్కుని వచ్చేస్తా. ఇటువంటి చోట నిన్ను కూర్చోపెట్టి ఎక్కువ బాధపెట్టను" అంటూ టర్కిష్ టవల్, సబ్బు చేత్తోపట్టుకుని బయటికి వెళ్ళాడు రాజా.

రాజా జీవితం గురించి పరిపరివిధాల ఆలోచనలు తలలో తిరిగిపోయాయి. ఇతనిలోని మార్పు మంచికో చెడ్డకో నాకు అర్థంకాలేదు. రాజా ఐదునిమిషాలలో దుస్తులువేసుకొని తయారవగానే, ఇద్దరం టాక్సీ ఎక్కి పబ్లిక్ గార్డెన్సుకుపోయి కూర్చున్నాము.

"అసలు ఎందుకు వెళ్ళిపోయావు రాజా ఆరోజురాత్రి?"

"చెప్పమంటావా?" నవేడు రాజా.

"నాకుచాలా ఆశ్చర్యం వేసింది. మనవాళ్ళందరూ నువ్వు బ్రతికున్నావో లేదో అంటున్నారు."

"అలా అనుకోడం అందరికీ శ్రేయస్కరం"

"అసలు నేనడిగిన ప్రశ్నకు సమాధానం చెప్పనేలేదు"

"ఇంత కాలం తర్వాత అది చెపితే దానివిలువ ఏముంటుంది?"

"విలువకోసం గాదు, నాకోసం"

"అయితే నీకోసమే ఒంటరిగా వెళ్ళిపోయాను"

"ఏం?"

"నీకు అనసూయను పెండ్లిచేసుకోవాలని ఉంది" నేను లేకపోతే నీపెళ్ళి అవడానికి అవకాశాలెక్కువ వున్నాయి. అందుకే పెళ్ళి సన్నాహాలన్నీ చేసేక నే తప్పుకుంటే ఆలగ్నానికి నీకు తప్పకముడివేస్తారనే సంకల్పంతో హఠాత్తుగా అదృశ్యమైయ్యాను,"

'అది నిజమయితేపోనీ పెళ్ళి అయినాక కనిపించవచ్చుగా'

'కనిపించవచ్చు. కాని కనిపించడం యిష్టంలేకపోయింది'.

జేబులో సిగరెట్టు దీసి నిప్పుముట్టించాడు. అనసూయ అంటే నాకుఎంతో అభిమానం. కాని నాకుపెండ్లి అంటే మనస్కరించలేదు. నేను చిన్నప్పటినుంచీ అనేక కుటుంబాలు చూస్తున్నాను. జీవితంలో లక్ష్యాలు లేక పెద్దలు చెప్పినట్టుగా ఏదో అమ్మాయిని ముడిపెట్టుకుని జీవితం సంకుచితం చేసుకుని కూపస్థమండూకాలలా బ్రతకడం మనకలవాటయిపోయింది. వ్యక్తితన పరిస్థితుల ననుసరించి జీవితం దిద్దుకోవాలి. అవసం అర్థంలేని, సంఘ నియమాల పరిధులుగీసుకొని అందులోనే సతమతమౌతూ, ప్రపంచమంటే ఏమిటో తెలుసుకోకుండా విజ్ఞానులమని విర్రవీగుతూ మూర్ఖత్వంతో మనమంతా సంచరించు తున్నామనిపించేది.

విశాలమైన ఆకాశం, అనంతమైన ప్రకృతి, హాయిగా ఎగిరే పక్షులు చూడగానే, పక్షిలా విహరిస్తూ ప్రపంచాన్ని చుట్టివేయాలనిపించింది. నాల్గెకరాల మాగాణిభూమి, అనసూయలాంటి భార్య, బి. ఏ. డిగ్రీ ఇవే జీవితంలో పొందవలసిన పరమావధులు కావనే నిర్ణయానికివచ్చాను. ఒంటరిగా బ్రతుకు లోతులు, ప్రపంచ రహస్యాలు కనుక్కొందామని బయలుదేరాను. ఈ పదేళ్ళల్లో నేపొందిన అనుభవాలు పరిశీలించుకుంటే నావలాయనం సఫలీకృతమైందని మాత్రం చెప్పగలను నేను ఆరోజు రాత్రి వెళ్ళిపోవడంవల్ల నాకోరిక ఈడేరింది. నేను ఆశించినట్లుగానువ్వు అనసూయను భార్యగా పొందగలిగావు!

పొగలు వదలుతూ కాల్చేసిన సిగరెట్టుబూది వేలితో దులిపేడు రాజా,

"చేతిలో పదిరూపాయలతో రాత్రి చలితో కట్టుబట్టలతో రైలు ఎక్కాను. చెమటలుకారుతూ జిడ్డుముఖాలతో క్రిక్కిరిసిపోయి అవస్థ పడుతున్న జనంగుంపులు ఆరైల్లో దీపాలమధ్య, ఎగ్జిబిషన్లో అమర్చిన వింత మనుష్యుల్లా మెరుస్తున్నారు. కనిపించిన వాడితో మాట్లాడాను. కష్టసుఖాలు కనుక్కున్నాను. రైలు తీసుకువెళ్ళినంతదూరం వెళ్ళాను. డబ్బు అయిపోయేదాకా మామూలుగా తిన్నాను. ఒక్కొక్కసారి మొక్కజొన్నలుతిని, నీళ్ళుత్రాగి, మాసాలుగడిపాను. టిక్కట్టులేకుండా ప్రయాణంచేసినందుకు లాకప్ చేశారు. పట్టుబడి జైలులో ఉన్నాను కొన్నాళ్ళు. పేక, జూదం, గుర్రపు పందాలు, లాటరీలు, భోగం కొంపలు, త్రాగుడు, వీటి అన్నింటిలో ప్రావీణ్యం సంపాదించాను. విచిత్రమైన అనుభవాలుపొందాను. జీవితంలోనిన్నూ Risk తీసుకుని, పందెంలో ఒడ్డినట్లు, దాన్ని నిర్లక్ష్యంచేస్తే అదృష్టం లభించకేంచేస్తుంది?"

అదొక తీవితో అయిపోయిన సిగరెట్టు పారేసి, మరొక సిగరెట్టు ముట్టించాడు రాజా.

"అంటే అవినీతిగా ప్రవర్తించావన్న మాట."

"ఇందులో అవినీతి ఏముంది? నీతినియమాలు మానవులు ఆవసరానవసరాల ననుసరించి సృష్టించుకుంటారు. ప్రపంచంలో పాపంలేదు. చేసినపని చేసేమని విచారిస్తేనే పాపం!"

రాజాలో వింత మనోనిశ్చయాలు ఏర్పడ్డట్లు అనిపించింది.

"అయితే యీ అవినీతి ప్రవర్తనతో నువ్వు ఎంత బాగుపడ్డావో చెబితే సంతోషిస్తాను."

"బాగుపడడమంటే ఏమిటి? పుష్కలమైన అనుభవాలు సంపాదించాను. ప్రపంచాన్ని అర్థంచేసుకున్నాను. ఆనందం, సుఖం, నాకు కరతలామలకం. తలుచుకుంటే నా ప్రావీణ్యంతో ఎంతడబ్బైనా సంపాదించగలను ఇంతకంటే బాగుపడ్డంఅంటే ఏముంది?"

'బాగుంది' అంటూ పెదిమవిరిచాను. రాజా జీవితం నన్ను నిరుత్సాహపరిచింది జిలుగుమనేఅతని కళ్ళఅద్దాల వక్రీకరణలో అతని కళ్లు మూసివున్నట్లు కనిపించాయి.

'సరే', లేరాజా! మన యింటికి వెడదాం. అనసూయనుకూడా చూద్దువుగాని? అంటూ రాజాను లేవదీశాను.

ఇంట్లో అడుగు పెట్టగానే అనసూయ రాజా ముఖంవైపు ఆశ్చర్యంతో కంగారుగా తేరిపారి చూసింది.

'జ్ఞాపకమున్నానా అనసూయా' మొదట పలకరించాడు రాజా.

నేను తేవ్వుతూ నుంచున్నాను. గుర్తుపట్టలేక అనసూయ కంగారు పడుతోంది.

"నేను రాజా!"

అనసూయ నోరు ఆవిలించి, ముఖంచిట్లించి, ఇక్కసారిగా వికసించినపువ్వులా ఆనందం వెదజల్లుతూ నవ్వింది.

'రా కూర్చో' అంటూ గబగబా కుర్చీ వాల్చింది. ఎక్కడుంటున్నావు ఏమిటి అంటూ అనేక ప్రశ్నలువేసింది. చిన్ననాటి విషయాలు ఎన్నో చెప్పుకుంటూ ఆ రాత్రి చాలాహాయిగా గడిపేశాం మేంముగ్గురం.

మర్నాడే రాజా వెళ్లిపోడానికి సన్నాహమయ్యాడు. 'ఎక్కడికి పడతావు మాయింట్లో ఉండమన్నాం' నేనూ అనసూయాను. కానీ వినలేదు. 'మళ్ళీ కనిపిస్తానంటూ' వెళ్లిపోయాడు రాజా.

రాజా కనిపించినట్టు పేరిశాస్త్రి మామయ్యకు ఉత్తరం వ్రాశాను. మామయ్యవచ్చి రాజాను కలుసుకొన్నాడు. పెండ్లిచేసుకొని ఒక స్థిరమైన జీవితం అలవరచుకోమని బోధించాడు. వంశంలో లేని త్రాగుడు, జూదం, వ్యభిచారం యీలక్షణాలు నిరసిస్తూ, రాజాను మందలించాడు మామయ్య, రాజా వినలేదు. 'కుటుంబంలో చీడపురుగులా పుట్టావు పుండాకోరు!" అంటూ ఉగ్రుడై రుసరుస లాడుతూ వెళ్ళిపోయాడు మామయ్య. కాని ఇంతకాలం కూడబెట్టిన రాజా ఆస్తిలో ఒక్క కానీ కూడా యివ్వలేదు మామయ్య.

"మంచివాడు అలవాట్లు మార్చుకున్నా ఎప్పుడూ మంచివాడుగానే ఉంటాడు. చిన్నప్పుడు మంచివాణ్ణి అయితే పెద్దయ్యాక చెడ్డవాణ్ణి ఎందుకౌతాను? గుణానికి అలవాట్లకి చాలాతేడా ఉంది" అంటూ

గోటుకున్నాడు రాజా. మధ్య నేనేమనగలను? కాని రాజాతో స్నేహంమాత్రం మానదలుచుకోలేదు.

నేనున్నా లేకపోయినా అప్పుడప్పుడు రాజా వచ్చి మాయమ్మ యోగక్షేమాలు అనసూయను కనుక్కునేవాడు. ఒక్కొక్కసారి తాగి తందనాలాడుతూ యింటికివచ్చినా ఎవరికీ ప్రమాదంకలిగించకుండా వెళ్ళిపోయేవాడు.

నాకు జీవితంలో ఆర్థిక సమస్యలు మించిపోతున్నాయి. నాజీతం నాసంసార పోషణకు చాలటంలేదు. నాన్న చనిపోయి రెండేళ్ళయింది. అమ్మని, చదువుకుంటూన్న తమ్ముళ్ళిద్దరినీ పోషించేభారం నానెత్తిన పడింది. నాకున్న ఐదెకరాలు మెట్టభూముల ఆదాయం ఒకనెల తిండికి కూడా మాకు సరిపోవడంలేదు. ఇల్లావుండగా అనసూయకు గర్భవతిగా నవమాసాలూ నిండాయి. పురుడుకు హాస్పిటలులో చేర్చాను. చేతిలో డబ్బులేక అల్లాడుతున్నా. రాజా కనిపిస్తే ఏమన్నా సహాయం చేయగల్గుతాడా అనే ఆశతో అతనికోసం తిరిగాను

ఒకరోజు తాజ్‌మహల్ హొటలుదగ్గరే తిరిగి కనిపించాడు. ఇద్దరం మస్తుగా ఫలహారాలు చేసి బయటికివచ్చాం.

'ఒక కానీ ధర్మంచేయండిబాబయ్యా పిల్లలు గలవాణ్ణి' అంటూ ముష్టివాడు రాజా వెంట బడ్డాడు అతని హొదాదుస్తులు చూసి.

"అంత తిండికి డబ్బులేనివాడవు, పెళ్ళిచేసుకుని, పిల్లలు కనమని ఎవరుచెప్పారోయి" అంటూ కసిరాడు రాజా.

ఆ మాట అకస్మాత్తుగా నామీదదెబ్బతీసినట్టుయింది. రాజా సహాయం అడగనా లేదా అనే సందిగ్ధంలో పడ్డాను.

"ఏదో కనికరించాలి బాబయ్యా! దయచూపండి బాబయ్యా" అంటూ ముష్టివాడు వెంటబడ్డాడు.

"ఫో ఫో" అంటూ గదిమాడు రాజా. నిరాశతో మరలిపోయాడు ముష్టివాడు. పోయే ముష్టివాడివైపు నవ్వుతూ చురచురచూసి, తిరిగి పిల్చాడు రాజా. ముష్టివాడు పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చాడు వాడి చేతిలో పదిరూపాయిల కాగితం విసిరాడు రాజా. ఆనోటు చేత్తో పట్టుకొని, కళ్ళు ఆశ్చర్యంతో పెద్దవిచేసి, నోరు ఆవలించి, కొన్ని వేలు దండాలు పెడుతూ, రాజాను వెనక్కి వెనక్కి చూస్తూ వెళ్ళిపోయాడు ఆముష్టివాడు. ఈ దృశ్యం చూడగానే రాజా నాకుకూడా తప్పక ధనసహాయంచేస్తాడనే ధైర్యంకలిగింది.

"రాజానువ్వేమీఅనుకోకపోతే ఒకవిషయం అడగాలని ఉంది"

"చెప్పు"

"అనసూయ ప్రసవిస్తోంది, హాస్పిటలులో చేర్చాను. ఏమన్నా డబ్బు సహాయం కావాలోయి" అన్నా మెల్లిగానోచ్చుకుంటూ.

నాకేసి చురచుర చూసి నవ్వాడు రాజా.

"ఎంత కావాలి?"

"ఒకయేభయి రూపాయిలుంటే ప్రస్తుతం చాలు!" తక్షణం రాజా పర్సుతీసి చేతిలో పెట్టాడు వందరూపాయిలు"

ముష్టివాడి ఆనందానికి వెయ్యిరెట్లు మించిపోయింది నా అనుభూతి.

"వీలైనంత త్వరలోనే అప్పుతీర్చేస్తా" అన్నాను కృతజ్ఞతతో "అప్పుగా యివ్వలేదు. అనసూయకు బహుమతి" అంటూ నవ్వాడు రాజా.

అనసూయ ప్రసవించింది. తిరిగి ఆడపిల్ల, నాకు నిరాశ కల్గింది. అయినా ఈవార్త చెబుదామనుకున్నా. రాజా కన్పించలేదు రెండు రోజులుదాకా. ఈలోపుగా నాజీవితచంద్రుడికి గ్రహణం పట్టింది. ఆఫీసులో నాఆధీనంలోఉన్న పదివేలరూపాయిలు అకస్మాత్తుగా అదృశ్య మైనాయి. పట్టపగలు అందరం పనిచేస్తుండగా యిది ఎల్లా జరిగిందో నాకు తెలియలేదు. మాఆఫీసు యజమానులు నామీద దొంగతనం మోపారు. నన్ను పోలీసులు జైలులోపెట్టారు కేసు విచారణ చేస్తా మంటూ.

వారంరోజులు గడిచాయి. పోలీసులు నన్ను విడిచిపెట్టడం, రాజా ప్రక్కనేవుండడం చూచి పరిస్థితి కొంతవరకు అర్థంచేసుకున్నాను. రాజానే దొంగిలించేనన్న సొమ్మంతా చెల్లించాడు. రాజాకు నేనేంచేస్తే అతని ఋణం దీర్చుకుంటానో నాకర్థంకా లేదు. అసలు అతనికౌడబ్బు ఎక్కడిదో!

నన్ను తిన్నగా కారులో కూర్చోబెట్టి బంజారాహిల్సుకు తీసుకు వెళ్ళాడు. అక్కడ పెద్దభవనం కొండలమధ్య ఎత్తుపల్లాలతో కట్టబడి ఉంది. చుట్టూ అందమైన తోట, లోపల చలవరాయి నేల, అందమైన కిటికీలు, రంగురంగుల సోఫాలు నాకళ్ళు చెదిరిపోయాయి.

"ఎవరి యిల్లు యిది రాజా?"

"నాదే" అన్నాడు రాజా నవ్వుతూ, ఇంతలో మా అమ్మాయిలు యిద్దరు నాకాళ్ళు చుట్టుకున్నారు, అల్లరి చేస్తూవచ్చి. అనసూయ క్రొత్త బిడ్డను చేతుల్లో అదుముకుంటూ ఎదురుగావచ్చి నుంచుంది నవ్వుతూ. సంతోషంతో పిల్లనెత్తుకున్నాను. నాఆనందం పౌర్ణమినాటి సముద్రపు అలలా దూకుడుతో పొంగిపొర్లింది.

"మీ అమ్మాయి బారసాల రేపు. సన్నాహాలన్నీ చేయించాను" అన్నాడు రాజా.

విచిత్రమైన అనురాగంతో రాజానుకౌగిలించుకున్నాను. మర్నాడు బారసాలలో మాఅమ్మాయికి రాజా జ్ఞాపకార్థం రాజేశ్వరి అనిపేరు పెట్టుకున్నాను. ఎవరో పెద్ద పెద్ద వాళ్ళంతా కార్లల్లో వచ్చారు విందుకు. భోజనాలు పూర్తి అయ్యాయి, అతిథులు వెళ్ళిపోయారు.

తాంబూలం వేసుకుని, సిగరెట్టు త్రాగుతూ, "నీకోసం జాంబాగ్‌లో ఒక బట్టలకొట్టు తెరిపించాను. అందులో ఒక అరలక్ష పెట్టుబడి ఉంది. ఈ ఇల్లు, ఆకొట్టు ఈరోజునుంచి నీఅధ్వర్యంలో జాగ్రత్తగా చూసుకో! అన్నాడు నాబుజం తట్టుతూ రాజా.

"ఇంత డబ్బెక్కడిది రాజా?"

"పేకాట, జూదం, గుర్రప్పందాలు: మన్పత్తులకు డబ్బు ఘల్లున రాలుతుంది".

ఆసమాధానం నాకు సంతృప్తి యివ్వకపోయినా, నమ్మక తప్పలేదు.

"నీఆదరణ మరిచిపోలేను రాజా!"

"మీ కూపస్థ మండూకం బ్రతుకులు చూశాను. ఇరుకు కొంపల్లో, దోమల తూముల దుర్గంధం పీలుస్తూ, చాలీచాలని తిండితో, చిరిగిన దుస్తులతో, ఎంతకాలం యీ హీనమైన బ్రతుకులు?"

"మరి నువ్వెందుకు ఆ చార్‌మీనార్ వద్ద ఆపాడైపోయిన ఇంట్లో వుంటున్నావు?"

"మిమ్మల్నిని బాగుచెయ్యాలన్న కోరిక నెరవేర్చడానికి...అయినా నేను అక్కడ ఉండేది నెలకొకసారి. పక్షిలా అనేకచోట్ల ఎప్పుడూ తిరుగుతుంటాను.

ఒక కుటుంబం భాగుపడితే ఒకడు నశించినా పర్వాలేదు. తరతరాలుగా పాతుకుపోయిన మనలో ఏఒకడైనా అభివృద్ధికివస్తే నాజీవిత లక్ష్యం సిద్ధించినట్లే! ఇప్పుడైనా హాయిగా బ్రతకవోయి, అంటూ దుస్తులు మార్చుకోడానికి రాజా తనగదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

నాఅదృష్టానికి నేనభినందించుకున్నాను. నాకళ్ళవెంట ఆనంద భాష్పాలు జలజలా రాలాయి.

'నేవెడతాను' మళ్ళీ అప్పుడప్పుడు కనిపిస్తా, అంటూ దుస్తులు వేసుకొని బయటికివచ్చాడు రాజా. మాతోనే ఉండిపొమ్మని నేనూ. అనసూయ పట్టుపట్టాము రాజాను. మామాట రాజా వినలేదు. జేబురుమాలు ఆడిస్తూ, నవ్వుతూ, రాజా వెళ్ళిపోయాడు.

మర్నాడు పత్రికల్లోవచ్చిన వార్త నాగుండెలు బ్రద్దలుచేసింది. రాజాను ఖైదుచేశారు; నేను మునుపు పనిచేసే కంపెనీ మేనేజరును హత్య చేశాడని. పదివేల రూపాయిల దొంగతనం-మేనేజరు హత్య యీ రెంటికీ సన్నిహిత సంబంధం ఉందన్నారు అందరు.

రాజా నాకోసం ప్రతీకారం తీర్చుకున్నాడా అనిపించింది.

చేతిలో పుష్కలంగా ధనమున్నా రాజాను జైలునుంచి విడిపించడం నాకు సాధ్యంకాలేదు. కారణం, రాజా హత్యానేరం ఒప్పుకున్నాడు.

రాజాకు ప్రతిసహాయం చెయ్యలేని నన్నుచూసి మా తోటలోని పక్షులు రెట్టలు వేస్తూ, తమలో కలకల నవ్వుకున్నాయి హేళనగా.